

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Генчо Василев Вълчев

относно дисертационен труд на тема
**„МОДЕЛ ЗА ПОДОБРЯВАНЕ НА СОЦИАЛНОТО ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ
НА УЧЕНИЦИ С АУТИЗЪМ“**

за присъждане на образователна и научна степен „Доктор” в професионално
направление 1.2 Педагогика (Специална педагогика)

Докторант: Хрисула Йоанис Антопулу
Научен ръководител: проф. дн Милен Замфиров Замфиров

Съответствие на процедурата с действащата нормативна уредба

Със заповед № РД-38-616/ 29.10.2024г. на Ректора на СУ „Св. Климент Охридски“ по процедурата за защита на дисертационен труд на тема „Стратегии за обучение на ученици с дислексия и дискалкулия“ на Хрисула Йоанис Антопулу, редовен докторант по професионално направление 1.2. Педагогика /Специална педагогика/ с обучение на английски език, с научен ръководител проф. д-р Милен Замфиров Замфиров, за присъждане на образователната и научна степен „доктор”, съм определен за член на научно жури за тази защита.

Представеният за оценяване и изработване на становище комплект материали е във формат и със съдържание, съответстващи на ЗРАСРБ и Правилника за развитие на академичния състав на СУ „Св.Климент Охридски”. Освен дисертационния труд (на английски език) са приложени Автореферат, актуално CV на докторанта и списък с публикациите.

Актуалност на проблематиката на дисертационния труд

Актуалността на изследваната проблематика е аргументирана от значимостта на няколко съдържателни ракурса, дефиниращи параметрите на научната област, в която е развито дисертационното изследване:

1) Аутизмът е генерализирано разстройство на развитието, засягащо менталната, речевата, интелектуалната и социалната сфера на индивида и се проявява като симптоматичен комплекс от комуникативни, ментални, психични

и поведенчески характеристики с различни комбинации между симптомите, детерминиращи социалното функциониране на индивида.

2) Разстройствата от аутистичния спектър (РАС) са резултат от сложна комбинация от когнитивни, лингвистични, неврологични и др. фактори, които значително засягат академичното поведение и постижения на лицето;

3) Съществува голямо разнообразие от терапевтични подходи, многобройни терапевтични и интервенционни стратегии, детерминирано от индивидуалните различия, динамиката на променящите се с възрастта базисни потребности. Това затруднява до голяма степен дефинирането на терапевтичните цели, избора на подходящи терапевтични интервенции и в крайна сметка е предпоставка за ограничаване на ефективността на терапията.

В този контекст актуалността на темата и нейната дисертабилност са извън съмнение.

Структура и съдържание на дисертационния труд

Дизайнът на дисертационния труд е с класическа структура и включва *Въведение*, три основни обособени части (структурирани като глави): *Първа глава* съдържа теоретичен обзор по проблемите на изследването (включва 5 параграфа, съобразно параметрите на проблематиката); *Втора глава* – Дизайн на изследването (включва методологическите параметри и изследователската програма; *Трета глава* представя резултати от изследването - количествен, качествен анализ и интерпретация на получените данни, ASSP анализ на данните за оценка на цялостната ефективност на избраната интервенция), дискусия, заключение, приноси и списък с ползваните източници (369). Към дисертационния труд е включено и приложение.

Общият обем е 201 страници, от които 189 страници основен текст, които представляват същинската част на разработката. В текста са включени 8 таблици, 6 фигури и 12 фотографии. В структурно отношение дисертацията е логично построена и добре балансирана.

Структурата и съдържанието на Първа част на дисертационния труд (Глава първа) са демонстрация на добра информираност и познаване на

базисната и актуалната научната проблематика в трите направления, върху които е изградена концепцията на изследването:

- 1) Същност и характеристики на аутизма и неговото присъствие в обществото и образователната система, социалните и комуникативните аспекти на аутизма;
- 2) Социалното и комуникативното функциониране на учениците с аутизъм;
- 3) Стратегии и подходи за подобряване на социалното и комуникативното взаимодействие при учениците с аутизъм.

Извършен е анализ на стратегиите за педагогическа и терапевтична интервенция за подобряване на обучението в училище, както и на връзката между комуникативните функции и развитието на социалните и академичните умения при ученици с разстройства от аутистичния спектър (РАС).

Доброто познаване на образователните, комуникативни и социоадаптивни ресурси на учениците с РАС, детерминирани от спецификата на техните дефицити е обвързано с достатъчни компетенции в областта на интервенционните стратегии за обучение на ученици с тези нарушения.

Подходът към селектиране, систематизиране и анализ на научната информация показва познаване на конкретната проблематика, както и формирани умения за работа с източници на научна информация.

Изследователската програма е представена във втората обособена част на дисертационната разработка (Глава втора). Целите и задачите на изследването напълно кореспондират с декларираната работна хипотеза (представена като Нулева хипотеза и алтернативна хипотеза). Те са коректно формулирани и определят акцентите на изследователската програма.

В проучването са участвали три деца от детската градина, диагностицирани с разстройство от аутистичния спектър (РАС), на възраст от 5 до 6 години. Те са напълно включени в общообразователните класни стаи в южна Атика, Гърция. Всяко дете има официална диагноза РАС от педиатри или регистрирани детски психиатри и показва значителни социални и комуникационни дефицити.

Изследователската програма е детайлно разработена и в конструктивен план представлява структура на изследователски фази (Програмата SPG). Програмата SPG, приложена в това изследване, е проведена с продължителност от 12 седмици до една година. Емпиричното изследване е с добре обмислени хронологични параметри.

Инструментариума е разработен прецизно, изследователските процедури са коректно и детайлно описани. Използваните статистически методи за обработка на данни са адекватни на целите на изследването.

Резултатите от изследването са представени в третата обособена структурна част на дисертацията (Глава трета): представен е количествен и качествен анализ на резултатите, авторски предложения и препоръки, дискусия върху резултатите от изследването. Диференциацията на акцентните направления на анализа е съобразно целта на изследването.

Извършена е статистическа обработка, като са потърсени статистически значими зависимости по отношение на Социална реципрочност (Social Reciprocity - SER), Социално участие/избягване (Social Participation/Avoidance - SPA), Вредни социални поведения (Detrimental Social Behaviors -DSB) и е преценено общото социално функциониране. Извършен е ASSP анализ на данните за оценка на цялостната ефективност на избраната интервенция), Статистическите методи са с висока точност и дават възможност за вариативен анализ на данните.

Не открих конкретно формулирани изводи, но при дискусията на резултатите от изследването се потвърждава заложената хипотеза.

Научнотеоретични и практико-приложни приноси

Приносите на дисертационния труд на Хрисула Йоанис Антопулу са с комплексен характер:

- 1) към научната теория по проблема за стратегиите за педагогическа и терапевтична интервенция за подобряване на обучението на учениците с РАС, като предоставя доказателства за ефективността на програмите SPG в насърчаването на положителни взаимоотношения между връстници.

2) приноси с практико-приложен характер - подчертава значението на ранната интервенция по време на критични етапи от развитието, предлагайки приложими стратегии за подобряване на социалното взаимодействие, комуникацията и игровите умения.

Приемам валидността на приносите, които е формулирала със забележката, че формулировките можеха да бъдат по-прецизни.

Искам да отбележа, че при представяне на приносите на дисертационния труд докторантът е бил обективен и не е преувеличил достойнствата на дисертацията.

Автореферат

Авторефератът е във формат и със съдържание, които отговарят на изискванията на ЗРАСРБ и Правилника за развитие на академичния състав на СУ „Св.Климент Охридски“. Съдържанието му точно отразява представения дисертационен труд.

Публикации по темата на дисертацията (съдържание и изпълнение на наукометричните изисквания).

Представени са 4 публикации по темата на дисертационния труд. Съдържанието на публикациите е в съответствие с проблемните области, обхванати в разработката. По този показател нормативните наукометрични изисквания са изпълнени.

Лични впечатления

Не познавам докторанта Хрисула Антопулу и нямам лични впечатления.

Заклучение

Оценката ми на представения дисертационен труд се базира на следните маркери:

1. Съответствие с регламентите на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ) и Правилника за развитие на академичния състав на СУ „Св.Климент Охридски“. – *Представения труд и публикации напълно съответстват на нормативните изисквания.*

2. Приноси. - *Научните резултати, постигнати в дисертационния труд са значими за специалнопедагогическата теория и практика.*

3. Дизайн. – *Структурирането на съдържанието и оформлението са извършени прецизно и компетентно.*

Докторантът Хрисула Антопулу притежава необходимия ресурс от теоретични знания и професионални умения по научна специалност Специална педагогика и демонстрира качества и умения за самостоятелно провеждане на научно изследване. Това ми дава основание да предложа на уважаемото научно жури да даде положителен вот за присъждане на образователната и научна степен „доктор” на Хрисула Йоанис Антопулу Професионално направление 1.2. Педагогика.

10.12.2024г.
гр. Стара Загора

Доц.д-р Генчо Вълчев